

Çok Boyutlu Sosyal Değer Yönelimi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu Sosyal Değer Yönelimi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19241>

Özet

Çok Boyutlu Sosyal Değer Yönelimi Ölçeği (ÇBSDYÖ), bireylerin sosyal etkileşimlerde kendileri ve başkaları için sonuçlar değerlendirme tercihlerini çok boyutlu bir çerçevede ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, geleneksel olarak ikili veya üçlü kategorilerle tanımlanan sosyal değer yönelimi (SDY) yapısının altında yatan daha karmaşık bileşenleri saptamayı hedeflemektedir. Ölçeğin geliştirme çalışması Özgen Yalçın tarafından 2016 yılında gerçekleştirilmiş olup, sosyal psikoloji alanındaki karar alma süreçlerini ve işbirlikçi davranışlar anlamak için önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Değer Yönelimi, Çok Boyutluluk, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Değerler, İşbirliği, Rekabet.

Yazarlar

Özgen Yalçın

Amaç

Çok Boyutlu Sosyal Değer Yönelimi Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin kaynak dağıtım kararlarında gösterdikleri sosyal değer tercihlerini kapsamlı ve detaylı bir şekilde analiz etmektir. Ölçek, bireycilik ve prososyalizm gibi temel yönelimlerin ötesine geçerek, sosyal değer yöneliminin altında yatan farklılaşmalar ve etkileşimli bileşenleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Bu araç, özellikle deneysel sosyal psikoloji ve örgütsel davranış araştırmalarında, bireylerin sosyal etkileşimlerdeki motivasyonel eğilimlerini ölçmek ve bu eğilimlerin davranışsal sonuçları tahmin etmek için tasarlanmıştır. Ölçek, sosyal değer yöneliminin sadece bir sonuç tercihi değil, aynı zamanda bilişsel ve duygusal bileşenleri içeren karmaşık bir yapı olduğunu varsaymaktadır.

Yapı

Ölçek, literatürde Sosyal Değer Yönelimi (SDY) olarak bilinen psikolojik yapıyı ölçmektedir. SDY, bireyin kendisi ve diğerkleri için sonuçların dağıtımına ilişkin tutarlı tercihlerini ifade eder. Geleneksel yaklaşımlar genellikle prososyal (işbirlikçi veya eşitlikçi), bireyci ve rekabetçi yönelimleri ayırt ederken, bu çok boyutlu ölçek SDY'nin daha ince ayrımlı gerektiren alt boyutların keşfetmeye odaklanmıştır.

Bu çok boyutlu yaklaşım, bireylerin sadece sonuçların büyüklüğünü değil, aynı zamanda bu sonuçlara ulaşma stratejilerini ve sosyal karar alma süreçlerini de değerlendirdiğini kabul eder.

Ölçek, bireyin sosyal etkileşimlerdeki motivasyonel matrisini daha net bir şekilde haritalandırarak, sosyal karar alma teorilerine derinlik katmayı hedeflemektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışması kapsamında, ÇBSDYÖ'nün yapı geçerliliği ve ilişkili diğer geçerlik türleri incelenmiştir. Yapı geçerliliğinin incelenmesi genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Özgen Yalçın'ın 2016 tarihli makalesi, ölçeğin teorik olarak beklenen çok boyutlu yapıyı ampirik olarak desteklediğini gösteren geçerlik kanıtlarını detaylıca sunmaktadır.

Spesifik geçerlik katsayıları ve detaylı istatistiksel raporlar (örneğin, yakınsak ve ayrık geçerlik kanıtları) için, kullanıcıların orijinal akademik kaynağa (Yalçın, 2016) başvurularına gerekmektedir. Ölçek geliştirme sürecinde, maddelerin SDY'nin farklı bileşenlerini ne ölçüde temsil ettiğini titizlikle değerlendirilmiştir.

Güvenilirlik

Çok Boyutlu Sosyal Değer Yönelimi Ölçeği'nin güvenilirliği, iç tutarlılık analizleri başta olmak üzere çeşitli yöntemlerle raporlanmıştır. Yüksek iç tutarlılık, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir. Bu güvenilirlik analizlerinde yaygın olarak Cronbach Alfa katsayısı kullanılmıştır.

2016 tarihli kaynak makale, ölçeğin alt boyutları için elde edilen güvenilirlik katsayılarını ve test-tekrar test güvenilirliği gibi diğer güvenilirlik kanıtlarını içermektedir. Bu veriler, ölçeğin farklı zamanlarda ve farklı örneklerde tutarlı sonuçlar üretme kapasitesini doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

ÇBSDYÖ'nün çok boyutlu yapısını ortaya koymak amacıyla, ölçek geliştirme aşamasında kapsamlı faktör analizi teknikleri uygulanmıştır. Ölçeğin adından da anlaşılacağı üzere, bu analizler SDY yapısının tek bir boyuttan ziyade, birden fazla ilişkili ancak ayrık bileşenden oluştuğunu göstermiştir.

Geliştirme sürecinde kullanılan açgözlü (Exploratory) ve doğrulayıcı (Confirmatory) faktör analizleri, ölçeğin nihai yapısını oluşturan faktörlerin sayısını ve içeriklerini belirlemiştir. Bu analizler, maddelerin hangi sosyal değer yönelimi boyutlarına yüklendiğini netleştirerek ölçeğin teorik temelini güçlendirmiştir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme çalışması sonucunda ortaya konulan bir öz bildirim ölçüdür.

Format: Orijinal çalışmada belirtilen derecelendirme formatı (örneğin, Likert tipi) makalede detaylandırılmıştır.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Yetkinler, özellikle üniversite öğrencileri ve genel popülasyon örneklemi üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri.

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yaşayan ve sosyal karar alma süreçlerine ilişkin algıları ölçülmeye uygun bireyler.

Test Metodolojisi: Uygulama, kağıt-kalem veya dijital ortamda gerçekleştirilebilen, bireylerin sosyal ikilemlere veya varsayımsal kaynak dağınık senaryolarına verdikleri tepkileri ölçen bir öz bildirim metodolojisine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Psikoloji, Sosyal İkilim, Öz Bildirim Ölçeği, Psikometri, Özgen Yalçın.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlantı Kurulu E-posta Adresleri: ozgen.yalcin@uconn.edu.tr

Yazın Adresi: Yazarın 2016 yayınları sırasındaki kurumsal bağlantısına ait adres bilgileri ilgili makalede yer almaktadır.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Özgen Yalçın tarafından 2016 yılında geliştirilmiş ve yayınlanmıştır. Ölçeğin ticari olmayan akademik veya araştırma amaçlı kullanımı için yazarın iznine başvurulması tavsiye edilir. Ölçeğin kullanımıyla ilgili ücret bilgisi orijinal kaynakta açıkça belirtilmemiştir, ancak akademik ölçek geliştirme çalışmaları genellikle araştırmacılara ücretsiz sunulur.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: [cok-boyutlu-sosyal-deger-yoneli-mi-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Yalçın, Ö. (2016). Sosyal değer yöneliminin bileşenleri: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 4(8), 245-267. doi: 10.7816/nesne-04-08-05

Sorumlu Yazar İletişim Bilgisi: Özgen Yalçın (ozgen.yalcin@uconn.edu.tr)

Çok Boyutlu Sosyal Değer Yönelimi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde (Source Content) sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi için lütfen Yalçın (2016) referansına başvurunuz veya sorumlu yazar ile iletişime geçiniz.